»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву »Браника« у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«:

	За Аустро-Угарску	За Србију
на годину	К 32·—	40·— дин.
на по године	К 16·—	20·— „
на четврт године	К 8·—	10·— „

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 193. У Новом Саду, у четвртак 28. августа (10. септембра) 1908. Година XXIV.

САВЕЗНИК РАДИКАЛА ПРОТИВ СРБА.

Сомбор, 23. августа 1908.

Пре неки дан одржана је у Сомбору седница сталног одбора жупанијског, у којој се обично претресају сви предмети, који ће сутра дан доћи пред жупанијску скупштину. Те седнице су врло занимљиве, јер ту сваки члан може без зазора говорити и своме мишљењу израза дати, и скупштина обично прими en bloc све оно, што је у томе одбору решено.

Међу осталим предметима дошао је на ред и поднесак политичке општине Мартоноша о арондирању изборних срезова за општинске изборе. Код тога предмета устао је др. Андор Ловаси, брат уредника »Magyarország«-а, тог одушевљеног побратима радикалског и проповедника српско-мађарске слоге и братимства, и тражио је на најдрскији начин, да жупанија то арондирање срезова не одобри, јер у Мартоношу има 1000 Срба према 4000 Мађара, али су срезови тако заокружени, да Срби могу увек добити надмоћ над Мађарима. Одлучно тражи дакле од жупаније, да стане на пут »претераним народносним тежњама српским« у толико више, што су Мађари у тој општини у огромној већини, па ипак кад човек уђе у општинску кућу мартоношку, има тај утисак, као да је ушао у коју општину у сред Србије!

Од Срба чланова тога одбора био је присутан на жалост само један, и кад је др. Ловаси свршио свој беспримерно дрски испад против Срба мартоношких, пријавио се за реч, али га барон Стеван Војнић умоли, да њему првенство уступи. Барон Војнић је оштрим речима осудио дра Ловасија и замерио му је, што силом хоће да изазове народносну аферу и тамо, где је нема, а он, као бивши велики жупан, зна, да су **Срби у Бачкој увек били и лојални и добри домољуби.**

Др. Ловаси се врпољио, на што је устао велики фишкал жупанијски др. Канут Микошевић те, одбијајући инсинуацију Ловасијеву против Срба, изјавио је, да у целоме Потисју нема једнога Србина, који не говори потпуно мађарски, а још мање има и једног Србина, који би имао протудржавне аспирације. То он најбоље зна, јер познаје потиске Србе, пошто је био тамо пуних 10 година надсолгабиров.

Др. Микошевић завршио је своје речи озбиљном напоменом, да 48-шка странка чини рђаву услугу отаџбини, кад баца запаљени омут сламе тамо, где за сада ни варнице нема!

Др. Ловаси је покуњен сео после ових лекција а онај члан Србин му је још добацио, да су по схватању 48-шâ само они Срби лојални hazafi-ји, који су радикали!

Да мартоношки Срби нису радикали, доказали су тиме, што је др. Ловаси на избору општинског представника баш у Мартоношу — пропао! **Отуд** тај гнев, отуд народносних аспирација у мартоношких Срба!

А на ово ће тета „Застава“ наравно рећи, да је др. Ловаси имао право.

Жалосна јој српска мајка!

Т.

СПЛЕТКЕ ПАШИЋЕВЕ ГРУПЕ.

Као што смо већ јавили, у нишком округу изабран је за народног посланика радикал фузијонаш Никола Узуновић, садашњи секретар касацијоног суда, са 6475 гласова против министра иностраних дела дра Милована Миловановића, који је добио само 2938 гласова.

Пораз министра Миловановића има се свести на сплетке бившег министра-председника Пашића. Међутим Миловановић и три самосталска министра у коалицијоном кабинету не ће одступити, нити ће коалиција бити разбијена. Самостални радикали су за време још прозрели сплетке и ровење бившег министра-председника и за то су закључили, да њихова три министра и даље остану у министарском кабинету.

Тиме ће се Пашићу помрсити његови чудновати рачуни, које је правио, кад је извршио овај свој нишки изборни маневар.

Услед ове нове политичке ситуације међу удруженим радикалима: фузијонашима и самосталним радикалима постоји намера, да још ове године спроведу нове изборе, који беху одређени за идућу годину. На тај начин би обе странке избегле Пашићеве сплетке и смицалице његових скутоноша.

Нови избори ће по свој прилици довести до нове констелације у радикалној странци у Србији, јер може се очекивати, да ће др. Милован Миловановић, а с њим и сви остали радикали фузијонаши, који нису слепо одани Николи Пашићу, иступити из фузијонашке странке те се удружити са самосталним радикалима или се стопити у нову радикалну странку.

Значајно је, да скоро сви листови београдски одобравају ту тактику самосталних радикала, поздрављају неочекивани обрт, који је та ствар добила, а министра иностраних дела дра Милована Миловановића уверавају о својој потпори.

Заиста, крајње је време, да се не само политичке странке у Србији, него и сама српска краљевина једном већ опросте злокобног утецаја Николе П. Пашића, тог присног пријатеља Сукнарева и Јакова Томића. Ево и приликом избора у Нишу показао се његов злокобни утецај. Пашић је срушио путем својих потркуша министра иностраних дела Миловановића, јер овај није слеп присташа Пашићевих каприса, као онај Узуновић, који је један најобичнији медијокритет.

Садашње понашање бившег српског премијера, кога су оборили доскорашњи његови једномишљеници, показује, да се г. Пашић не осећа добро у буџаку за дурење. Он се још није наситио власти и за то сплеткари и рове.

Бадава, и за Пашића се може казати: Што дикла навикла!

МЛАДОТУРЦИ И БОСАНСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКО ПИТАЊЕ.

Париски сарадник мостарског „Народа“ разговарао је 12. (25.) августа с председником тамошњег младотурског одбора Ахмед-Ризом о босанско-херцеговачком питању О том разговору јавља дописник ово:

Данас се упутих у улицу Бонапарте, број 25. Попевши се на други спрат, прочитао сам на десним вратима натпис »Comité d' Union et du Progrès«. Зазвоних, у предсобљу ме дочека један младић, гологлав, који прими моју посјетницу, да је преда предсједнику комитеа, г. Ахмед-Ризи.

Са ријетком љубазношћу бих одмах примљен. Г. Ахмед Риза, уставши иза свог стола, прекривеног књигама, новинама, рукописима, дође ми у сусрет.

— Господин је Србин из Босне и Хецеговине? упита ме, гледајући у моју посјетницу.

На мој афирмативни одговор понуди ми мјесто према њему, у фотељу, изразивши своје веселе, да види представника једног српског листа из окупираних покрајина.

Цијенећи вријеме, које је драгоцјено, у овим приликама г. Ахмед-Ризи, прешао сам одмах на предмет разговора.

ЛИСТАК.

Стијепо Прокопов:

ЖИВА ЖАЛОСТ.

(Наставак.)

Пред зору некако устаде кума и оде кући. Сватови ју дабогме лијепо испратише. Чим кума оде, поспремаше се и кравољуше и разиђоше се. Остадоше мушкарци сами и, уз младу, свекрву и енгебуле, наставише веселе. Да коло буде шареније, морадоше и редуше — онако дремовне — поиграти.

Други дан у вече отпратише сви сватови кума кући а трећи дан у јутро сакупише се сви па одоше рад кума. Морала је ићи и свекрва. Саставише двоје орнице и направише кола. Навукоше на свекрву којекакве труље, сву ју угаравише угљеном и посадише на та кола. И други се сватови којекако обукоше. Неки је Турчин, што продаје женама злато, други је опет чивутин-труљо, неки је крплонац и тако је сваки нешто и сваки зја на своју страну. Сватовска шала. На гајдаша обукли два кожуха, један на руке, други на ноге, а и вуну искренули на поље, свезали му око појаса неку замашну ланчину па га воде као медведа. Таква пратња довезе кума у ону собу, гдје је већ два дана сједио на бијелим јастуцима. Чим се кум намјести, донесоше сватови грану и одмах поче »лицитација«. За час потргоше сватови оне листиће, шљиве, кокице, барјачиће и све остало, чиме је кума накитила грану. Наједаред остаде голо дрво. Послије те лицитације започеше друге сватовске игре. Сваки сват мора учествовати у свакој игри и сваки мора платити. Ко баш никако не ће да га »шишају« или да »игра с оним, с ким живи у завади« — а то сватови знају па баш то заповиједају — или ко не ће да »везаних очију гаси лампу«, знајући, да ће му под нос мјесто лампе подметнути маче, тај се може и откупити. Плаћа двоструку таксу. Сав тај новац, што се сабере тога дана, преда се заједно с оним, што је кум сабрао први и други дан свадбе, млâди и она отим почиње свој осебац.

Што год је било спремљено за сватове, све се потрошило; пића није било ни доста. Трећи дан пред ноћ — кад је била највећа »отимачина« за веселе — морала је свекрва носити пиће на литре из бирцуза. Осим тога се доста којечега и уништило, само онако: нек није. Полупало се посуђа, потукло живади, испребијало којешта. Е, сватови су, а ко ће обијесним људима господарити.

Све је било и прошло, само је остао дуг, још од покојног Марка.

Подигла се и Марина кћи. Дјевојка је па треба то одијевати. Купује Мара руво и својој кћери, да не буде отпадна од других дјевојака, али снајама то није право. Оне би увијек само себи. Ето сваће. Мати и кћи на једну страну, снаја на другу. Прође богме и по мјесец дана, да снаје са свекрвом ни ријечице не проговоре. У заову сироту ни да погледају.

— Ај Марко, Марко! Та за што мене није гром убио а ти да си остао с овом дјецом! кукала је Мара све чешће.

Што је истина, није Мара баш била од оних вриједних жена. А мана јој је била и то, што не зна отићи, кад чијој кући дође. Да јој лете руке као језик, говориле су њезине комшинице, више би Мара урадила на уранку, него друга жена по вас дан.

Кћи јој је била друкчија. Вриједна је као мрав. Било пољски посао, било кућни, било свој женски — све јој иде од комада. Ако је у жетви на моби, Марина кћи најбоље и најбрже ради. Ако ни за кога нема наднице, она ће себи наћи. Свако њу тражи и никоме није жао њој платити, кад зна, какви посао оставља иза себе. А да видиш, како прошива, па како везе, не би никада рекао, да ју је Мара родила.

Радила је сирота и дан и ноћ, само да што прије збави, што јој за удају треба. Морала је сирота скрхати врат прије времена, само да се уклони снајама. Удала се и отишла из куће, у којој се таворило свакојако. Више у злу, него у добру. Свако ради, што му је воља. Нико се не брине за кућу, а кућа богме треба трошка. Синови, што гдје заслуже, не даду у кућу, већ сваки себи вуче. Не пита нико: за што ћеш купити соли, за што свјетила, већ само вичу: дај ово, дај оно!

— Треба соли, треба дрва, треба петрејола, треба одјеће, обуће, све треба купити, а откуда, кад сам голих руку. Треба порез платити, треба работу, па намет! Ију, у опћини никада доста. Не каже ми благајник, колико морам платити, већ пита, колико сам донијела. Кад упише у књижицу, што сам платила, онда ја кажем: »Молим, господине, колико сам још дужна?« Он преврће тамо, преврће по некаквој књижурини, п' онда каже: »Још двадесет форинти«. Кад год донесем и тих двадесет форинти — знаш, како је; немам ја то у џепу па да само извадим: ево на! већ кад скупим — онда опет питам: »Молим лијепо, господине, је ли сад све намирено?« А он каже: Е, знаш, Маро, још треба десет форинти затезних камата.« Тâ ђаво га до зоре затезао и с његовим каматама! Никада им доста, гром у њих!

— Вама је познато, да је устав у Турској одјекнуо у окупираним покрајинама?

— Сасвим природно. Босна и Херцеговина су саставни дио Турске.

— Нема сумње, да је младотурски комите одредио своје становиште у погледу окупираних покрајина.

— Наш комите не мисли сада, да износи то питање на дневни ред, због тога, што не налази за сходно, да дира у status quo. С друге стране, ми ћемо имати руке пуне посла, да доведемо у ред нашу администрацију. На првом мјесту дужност нам је, да развијемо школство, јер народ без школе је сам себи непријатељ. Уз то треба да доведемо у ред наше финансије и да помогнемо пољопривреду, занате и трговину у нашој земљи. Како видите, Турски Парламенат ће имати много рада око уређења запарложене Турске.

— Дакле у Турском Парламенту босанско-херцеговачко питање не ће се износати на дневни ред са два разлога; што су Младотурци за одржање status quo-а и што су пријеке потребе за реформе у Турској?

— Тако је. Но за то наше симпатије за Босну и Херцеговину, за добро и напредак њихова народа, немам рашта крити.

— Ви рекосте, да не ћете износити на дневни ред босанско-херцеговачко питање; али у случају покушаја за анексију ових земаља да ли остајете при истој одлуци?

— У случају покушаја за анексију!? То значи покушај за ремећење status quo-а, који је основ наше одлуке. То значи непоштовање status quo а од стране оне државе, која је највише позвана, да га чува. Е, добро, у том случају прво питање, које ћемо изнијети на тапет, то ће бити босанско-херцеговачко питање.

— Вама је познато да на Балплацу раде за анексију Босне и Херцеговине Аустро-Угарској. Читали сте тенденцијозне телеграме из Сарајева, у којима се наводе речи познатог бискупа Штадлера и неког Мандића, који је вољом владе изабран за подначелника града Сарајева? Шта више у данашњем броју »L Echó de Paris« има, у том погледу, опширан извештај од његова дописника из Беча, да се у том погледу одржала сједница аустријских и угарских министара, под предсједништвом барона Ерентала? Мисли се, да је 2. децембар одабран, као дан ћесареве прославе, за проглас анексије?

— Све ми је то познато. Шта више знам, да је жеља за анексију на највишљем мјесту у Бечу. Но, то је само жеља. Буде ли се та жеља примицала акту за остварење, ја вам понављам, да ми не ћемо остати, а да не подигнемо и свој глас.

— А да ли вам је лично позната жеља већине народа у Босни и Херцеговини?

— Јесте и тој жељи ја симпатишем. Народ хоће, нарочито Срби православни и муслимани, који сачињавају велику већину цјелокупног становништва, аутономију Босне и Херцеговине. Ја то желим.

— Потпуну аутономију?

— У најширем смислу (»La plus large autonomie«) своје ријечи. Мислим административну, не политичку. Босна и Херцеговина треба да добију свој selfgovvernement. Цио административни апарат да буде у рукама самог народа, који ће имати своје уставне слободе и свој парламенат аутономни. Тај парламенат имао би, наравно, своје заступнике у турском парламенту, како би суверенство Турске и њен интегритет био очуван.

— Да ли се таква солуција босанско-херцеговачпог питања слаже са програмом Младе Турске?

— Сасвим. Млада Турска је задахнута демократским духом. Њена девиза је: Слобода, Правда и Једнакост. Воља народа, то је њена светиња. Она не тежи освајању, него цвјетању и народном напредовању. Само на основу децентрализације Турска може да усрећи своје народе.

Како мислите о држању народа у Босни и Херцеговини?

— Хоћете ли, да вам кажем своје лично мишљење?

— Бићу вам захвалан.

— Колико сам упућен у тамошње прилике, увјерен сам, да би анексија аустро-угарској монархији узрујала народ, јер у њој са правом, гледа свој назадак. Но народ треба да буде увијек уједињен за манифестовање своје воље. С тога, из љубави према тим земљама, ја бих препоручио што јачу слогу, нарочито између Муслимана и Срба православних. Они треба да се клоне свију смицалица, које им се подмећу, како би се ставили у два противничка табора. Мени су познате све махинације, које се чине у том правцу. То је стара пјесма свију реакцијонарних власти. Она је била оружје у рукама и наших влада, прије устава. Ја држим, да је дужност босанско-херцеговачке интелигенције, без разлике вјера, нарочито је дужност тамошњих новина, да што јаче агитују за братску слогу на путу реда и напретка у својој земљи.«

НОВИ САД, 27. августа 1908.

— **Сазив народно-црквеног сабора.** Наш лист је још у понедељак после подне, пре свих других листова, јавио, да је епископ Мирон Николић, као председник српског народно црквеног сабора, добио извешће, да је сабор сазван за дан 2. (15.) септембра о. г. у 10 сахата пре подне.

На тој седници ће се сабору саопштити одлука Његова Величанства краља о извршеном избору патријарха.

За сада је још неизвесно, хоће ли сабор бити позван, да на место одбаченога Змејановића одмах бира другог ког епископа за митрополита-патријарха или ће овај сабор бити распуштен те наређени нови избори.

Политички преглед.

— **Устав у Босни и Херцеговини.** Из Берлина јављају мађарским листовима, да је познати кошутовачки посланик др. Шома Вишонтаји, који је стигао у Берлин ради интерпарламентарне конференције, пред једним сарадником »Берлинер Тагеблат-«а изјавио, да се у Босни и Херцеговини апсолутистички систем не дâ више одржати. Дужност Аустро-Угарској је, да велесиле, које су потписале берлински уговор, што пре повољно реше питање о босанско-херцеговачком уставу.

— **Бопчев и словенство.** Један лондонски дописник листа »Новоје Времја« пише овоме под насловом: **»Један Југословенин о сиренским песмама«** ово:

»Први свесловенски конгрес у Прагу занимао је и још ће дуго занимати јавно мишљење у свима словенским земљама. Један од главних покретача конгреса пише ми, да се чуди, како није нигде потпуно изнесен онај говор, који је учинио најјачи и најсимпатичнији утисак на све присутне. То је говор бугарског заступника Бопчева, који је од свију југословенских изасланика био изабран, да говори у њихово име. Тај говор гласи:

»Господо! Ми се можемо спокојно и радосно кући вратити. После онога, што се урадило, после онога, како смо себи нацртали програм и преглед даљег деловања, могу рећи: пут је рашчишћен, широко рашчишћен за културни и привредни развитак свију Словена код своје куће. Нека је велика хвала господи руским делегатима, што су онако простране и похвалне изјаве дали у томе смислу, нека је хвала и Пољацима, што су прихватили те изјаве. Нека Бог даде обојима, да даље пођу путем словенске заједнице. Господо! У знатној мери имамо захвалити на успеху нашега конгреса нашој браћи Чесима. И њима нека је велика хвала за то, што су свагда као делотворна веза служили између источних, западних и јужних Словена. Ала нама самим Југословенима хоћу једну да рекнем: Више скромности! Престанимо, дати се залуђивати суседским дошаптавањем, као да сваки народ код нас на Балкану може играти велику улогу. То су сиренске песме. Наш спас лежи у нашој солидарности и слози. Господо! У таковим приликама будуће делатности моћи ћемо XX. век назвати веком словенства, које не разорава, већ подиже, словенства истине, правде, љубави, мира и реда«.

— **Револуција у Перзији.** Бегунци, који су дошли из Испахана у Баку причају, да у провинцији перзијској влада невиђена анархија, која постаје све већом. Положај шаха је опет ванредно тежак. Он није више ни у својој Бакша-башти сигуран. Чете му постају непријатељске и сваки час на стотине дезертирају и беже у Испахан и на другу страну. Чете у околици Техерана ускраћују послушност. Шах је чак био због непоузданости присиљен отпустити цео један ескадрон кавалеријске телесне страже, јер се је хтела да побуни. У Курдистану је букнула буна, која заузима све веће димензије. Успеси револуције у Тебрису силно су ојуначиле опозицију у Техерану, те ако шах не сазове у најкраће време парламенат, букнуће изнова револуција у Техерану. У Тебрису је задње недеље убијено до 1500 људи. Бојеви тамо непрестано трају.

ВЕСТИ ИЗ МЕСТА И ИЗ НАРОДА.

Нови Сад, 27. августа 1908.

— **Покори у Шајкашкој.** Пишу нам из једног већег места у Шајкашкој: »Данас у јутро око 4 сахата догодио се овде пред једном овдашњом гостијоницом један жалостан призор. Као што је већ писано у вашем цењеном листу, овде и у опште у Шајкашкој влада право опсадно стање. Но ово, што се јутрос догодило, већ је и загрдило.

Пред споменутом гостијоницом увек се скупљају сиромашни људи и ту чекају, да их когод позове на рад, да себи и својим породицама заслуже насушни хлеб. Некоји од тих људи су дошли и с косама, а некоји и с другим земљорадничким алатом. Косачи су обесили своје косе горе о багрене уз дебло и тако су мирно стајали пред гостијоницом и чекали, да их зову на рад.

Одмах после 4 сахата наиђе туда на колима један од господе жандармеријске. Видевши оне људе, тај господин заустави кола, скочи с кола и јурне голом сабљом на оне сироте надничаре; псујући »зур иштен« одаламе тројицу. Сироти људи нагну бегати, некима остану и папуче на стази. Једнога је жандарм дохватио сабљом по леђима, другог по бутини, а трећег по мишици. Остали су били бржи, те су умакли.

То није први случај од тог жандарма. Он на пр. заиђе у пô дана, пак ћушка људе, који седе пред својом кућом на клупи и тера их унутра. Не сму дакле људи ни пред својим кућама да се са својима разговарају. Ни у пô бела дана Божја није човек сигуран од жандармских осорности. Докле ће то тако трајати, Бог свети нека зна. Наш свет је врло миран, па ми се управо узмутило, кад видех, како се с тим мирним, добрим народом поступа. И за то износим ове покоре на јавност.

Како је код нас, нека посведочи и овај случај.

Један човек разговара са својим оцем пред кућом и држи у руци књигу порцијашицу: пошао је у општину да плати порцију. У то наиђе исти горе споменути жандармски господин на коњу, идући средом пута. Видећи, да отац разговара са сином, приђе им на коњу и, псујући и оца и сина, измахне трсковцем и хтеде ударити она два ни крива ни дужна човека. Бадава се син изговарао да прима од оца наредбу, да иде с књижицом да плати порцију: жандарм ништа не слушајући, шта му људи говоре, само богара (»зур иштен« па »зур иштен«) и замахује, да их удари. Сироти људи, једва су се могли склонити у своје двориште од те напасти. Оцу може бити око 80 година, а сину око 50. Старац вели, да тог покора није било ни у буни од г. 1848. А гле шта је сада дочекао! Људи иду да плате порцију, да се могу издржавати и жандарми. Па баш онда, кад врше ту грађанску дужност, бивају злостављени!!

Имао бих вам још много што шта писати о покорима, што се сад дешавају код нас у Шајкашкој, али држим, да је и ово доста. **Један очевидац.**«

— **Добротворна задруга Српкиња Иришкиња** прославила је своју крсну славу Успеније св. Богородице и ове године на свечан начин. После литургије искупиле се све чланице и доста остале публике у дворани срп. основне школе. После освећења водице, које је обавио свештеник г. Дане Мишић, поздравивши задрузи славу, сечен је славски колач, а кумовала је гђа Зора Живковић, супруга г. дра Ђурице Живковића, обдаривши лепим даром задругу, а г. др. Живковић се уписао и за члана оснивача, уплативши 40 К. Живели и хвала им! Да Бог да се на њих угледали и други имућнији Срби и Српкиње у Иригу те да нам задруга узмогне и брже и боље остваривати своје задатке! На Малу Госпојину држаће предавање тајник г. Стеван Радић о раду сестара Чехиња на културном препороду народа чешког и чешкој породици, те о »чешком новчићу« и шта је овај све до данас подигао у томе вредном братском народу. Предавања ће се ове зиме наставити уз читање појединих прича из наше лепе књижевности. **Р.**

— **Хајка на »велеиздајнике«.** »Србобран« добро је навестио, да ће се хајка наставити. Сад је дошао на ред котар Двор. У Јамници је уапшен учитељ Јоцо Орешчанин и доведен у затвор кр. судбеног стола. Осумњичен је, као и сви остали, ради »велеиздаје«!

— **Неверан благајник.** Благајник политичке општине у Сланкамену, Лазар Певац, проневерио је 8000 К па је побегао. Кажу, да је побегао у Србију. Истрага је покренута.

— **Каос на београдској станици.** Из Београда јављају, да сада после отворења границе увоз и извоз наилази на велике тешкоће. Извоз меса може се вршити само преко Београда, јер је београдска кланица за то уређена. Такођер и увоз у Србију наилази на тешкоће, јер се је на београдској станици нагомилало робе за пет милијона. Ту су робу београдски трговци наручили за увоз, мислећи, да ће се трговински уговор брзо повратити, пак сада управа железнице тражи складишнину. Ради тога затражиће трговци помоћ код министарства финансија. Најживљи пак промет је у београдској главној царинарници, где влада прави каос.

— **Соколски слет на Сушаку.** На Сушаку је одржан соколски слет, који је испао ванредно лепо. Одзив је био огроман. Учествовали су Соколи из Далмације, њих преко четири стотине а уз њих још до двеста других излетника, даље из Загреба и Горњега Карловца. Прво вече је била бакљада а после ње свечан комерс и народна забава. Неки Талијани су почели правити демонстрације против Сокола те је из Огулина стигло педесет жандарма на Сушак, да тобоже одрже ред а и речка је полиција била на ногама сву ноћ.

Тако би се Мара јадала по селу.

Не би друге, већ Мара продаде опет једно јутро земље. Намири остали дуг, што још остаде иза покојног Марка, а остало се разлиза. Потрошила је не зна ни сама у што.

Трошка треба а ни откуда се ништа не добија. Што који син заслужи, било да иде на надницу, било да иде с коли у кирију, ниједан не дâ зараду матери, већ сваки својој жени. Она двојица, што још нису ожењена, даду нешто матери а друго све потроше на цигаретле, на што ли? Како ће се онда кућа држати?

Приспио и трећи син за женидбу. Шта ће жалосна мати? Дјевојка тога сина већ поручује »свекрви«, да јој не ће пријећи прага, ако не мисли и њој купити свилу за вјенчање и ако не мисли и њезине сватове држати три дана.

Тâ је из далека показала своју нарав.

Син опет »дивани« с том дјевојком све љето, па не ће за другу ни да чује.

А шта то вриједи много мислити? Има једна појутрица тамо чак под шумом. Слабо роди на њој, а што роди то поједу зечеви и срне. Не може због штете, коју јој наноси дивљач, терати процес са спахијом. Најпосле та је њива и далеко од куће. Тако Мара мудрује, док не отисну и ту земљу од себе. Ожени и трећег сина, купи и трећој снаји свилу и одржа сватове три дана.

(Свршиће се).

— **Редовни чланови »Српскога Братства«.** Од управе овог ваљаног српског друштва добијамо ове редове: »Број редовних чланова првог »великога кола« прешао је у §. 21. установљени најмањи број 507; с данашњим даном има их 532, а највише их може бити у њему 607. Да би »Српско Братство« отпочело што прије с исплатом посмртнине **од 2.000 круна**, треба у смислу §. 24 првих 507 редовних чланова да уплате чланарину **(4 круне)** и мртвачнину за два смртна случаја унапријед (заједно 8 или 10 круна према томе, да ли су се уписали испод 45. године свога живота или изнад ње).

Овим лијепим одзивом биће обрадовани сви редовни чланови и остали пријатељи ове добротворне установе; али управа ипак моли најтоплије нарочито оне редовне чланове, који су од скора примљени, да не гледају на одређене рокове за уплату поменутих приноса, већ и своје личне користи ради да одмах намире тих 12 или 14 круна.

Чим првих 507 редовних чланова уплате све приносе, отпочеће се с исплатом посмртнине. »Српско Братство« обзнаниће њима ту угодну вијест преко новина. а и сваком напосе; но који од примљених редовних чланова до 21. септембра о. г. (Мала Госпојина) нијесу овој оправданој молби удовољили, доказују, да и послије отворења кола неће моћи својим даљим чланским дужностима одговарати. Пошаљите дакле одмах своје приносе, сви редовни чланови, само да се што прије почне изводити племенита сврха ове задруге, а и да се не би нико због пропуста своје дужности пожалио на њу; та молба тиче се и оних редовних чланова, којима се садашњи број 532 допуни на 607.

Кад се намири број 607, отвара се одмах упис у друго, велико коло; и с тога позива управа све Србе и Српкиње, којима је стало, да након њихове смрти не буде у домовима им куд и камо већа туга и невоља, нека се упишу у »Српско Братство«, које ће још доприносима изванредних чланова и чистим приходима сирочад њихову изводити на добар пут.

Прво, мало коло намијењено је за оне родитеље, који располажу мањим дохотком; у њ је данас уписано 167 редовних чланова, а да је мало више заузимања, требали бисмо по три мала кола да имамо на једно велико коло. Биће, ако Бог да, временом и то, јер је »Српско Братство« поред путујућег повјереника Душана Мандића узело за такова повјереника и учитеља Михаила О. Шушњарца, којега најтоплије препоручује пажњи и љубави наших сталних повјереника и брижних родитеља у бјеловарско-крижевачкој, пожешкој и вировитичкој жупанији.«

— **Крвави догађај у Дрнишу.** Ових је дана раширена у страну штампу вест о некаквом националном сукобу између Срба и Хрвата у Дрнишу, при ком је дошло до свађе и туче, у којој је један Србин погинуо. Међутим то није било ништа друго него просто злочиначко дело франковачко- фуртимашке мафије. Догађај је сам по себи гнусан, а изведен је на начин, који одаје сасвим подивљалу ђуд.

Према детаљном извештају спљетске »Слободе« ствар се догодила овако:

Једне ноћи франковачко-фуртимашка фукара је изазвала силну галаму ради једне девојке. На запомагање и вику свога суседа, Хрвата, излети и један Србин а касније и остали мирни грађани те растераше франковачку чету. Ова присутност једног Србина дала је франко-фуртимашима повода, да организују хајку на све Србе. У суботу на ноћ су дочекали једнога Србина и тражили од њега дувана. Кад им је овај хтео дати, навали из заседе на њега читава франковачка чета.

На његову вику дотрчаше четворица Срба и франко-фуртимаши побегоше.

Сутрадан, у прошлу недељу, франковци су ишли од куће до куће и дражили масу против Срба. Под ноћ се скупи руља у приличну броју и, окрепивши се вином, крене се да изведе своје зликовачко дело. На своју несрећу наиђе на ту пијану руљу Србин Јово Јовић, старац од 60 година, који је ишао да потражи своја два сина, јер му је иста руља још прошле ноћи старијега сина напаствовала. Светина, чим је познала старца, навали бесомучно на њега и стаде га ударати батинама и камењем.

После по сата дошла је судбена комисија, која је Јовића нашла додуше још у животу, али у такву стању, да је само још имена нападача могао рећи, а онда је у највећим мукама издахнуо.

За време франковачког напада полиција се није дала ни видети, премда је знала, шта се спрема. Наравно после убиства дошли су оружници и отерали 32 несретника у Шибеник.

— **Млади Дозела у Београду.** Млади пијаниста Велимир Дозела, о којем је било речи у лиску 17. броја »Браника« од ове године у писму из Беча, концертовао је ово дана у Београду. Београдски листови хвале темпераменат и одличну школу младог пијанисте, који је несумњиво на путу, да постане уметник у најширем смислу те речи.

НОВОСТИ СА СТРАНЕ.

— **Атентат у трамвају.** У Тифлису су против управника трамваја, мерника Алибекова, док се возио трамвајем, још не пронађене особе пукле дванаест пута. Алибеков је остао неозлеђен. Кочијаш и кондуктер рањени су тако, да не ће остати живи.

— **Први телеграм из Медине.** Лондонски »Тајмс« доноси из свете мухамеданске вароши Медине телеграм од 1. септембра о. г. о свечаном отварању хеџаске железнице. Од описа те светковине много је интересантнија околност, што је то уопште први телеграм, који су послали из родног места муслиманског пророка Мухамеда, и то »ђаурском« листу. »Тајмс« с правом спомиње, да је најзначајнији доказ велике промене у Турској баш то, што су у опште пустили у Медину хришћанског новинара и што су му допустили, да на енглеском језику телеграфише у Лондон.

— **Пропао брод у Тихом Океану.** Брзојављају из Сан Франциска, да је на 100 миља далеко ударио непознат брод о стену и потонуо. То је или пароброд »Фифјелд« или особни пароброд »Килбурн«. Све су се особе на броду подавиле. Царински један брод тражи лешине.

НОВИЈЕ.

Цариград, 26. августа. Гази Осман Зами паша наименован је за амбасадора у Берлину.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »БРАНИКА«.

Министарски савет.

Будимпешта, 27. августа. У сутрашњем заједничком министарском савету расправљаће се заједнички прорачун а биће речи и о међународној ситуацији.

Пут шпањолскога краљевског пара.

Беч, 27. августа. Шпањолски краљ Алфонз XIII. и краљица Викторија доћи ће у Беч почетком октобра и остаће овде неколико дана.

Соколски слет.

Река, 27. августа. Ноћас су Соколи отишли са Сушака и дошли на Реку. На молу су их дочекали Хрвати, који су револверима пуцали у ваздух. Иначе није ни чим био поремећен ред.

Преокрет и Турској.

Цариград, 27. августа. У смислу изборног закона сачињавају санџаци изборне срезове. На пет хиљада мушких становника отпада по један посланик. Активно право избора везано је за навршених двадесет и пет година а пасивно за навршених тридесет година. Посланици се бирају посредно преко изборника.

Једрени, 27. августа. Положај је побољшан. Отпуштено је десет хиљада ислужених војника. Започело се, да се пречисти стари неред те да се уведе ваљана управа.

Поштованим претплатницима.

Крајем августа по сти. кал. навршиће се два месеца у III. четврти, а још доста има претплатника, који нису послали претплату за ову четврт. Ми ћемо им послати само још неколико бројева а затим ћемо обуставити шиљање листа и задужићемо сваког таког претплатника са К 5·40. Овом приликом молимо и оне дужнике, који нам за II. четврт о. г. дугују, да свој дуг чим пре подмире, јер ми смо им с тога слали без прекидања лист, што смо их у сваком погледу држали за исправне људе.

Администрација „Браника“

Књижевне вести.

Јанко. Из ђачке собице. 1908. Штампарија Св. Маринкова. Сентомаш. Мала осмина стр. 40.

Чудно је, али је тако, да је у Сентомашу Србобрану, у месту, где је тако много песама, ипак тако мало појезије. Да се појави збирка стихова, права је реткост. (Ово је, у осталом, у ово време, кад се појезија употребљава на зло, можда баш похвално. Неко је рекао: Данас има више заслуге за књижевност онај, који не пише). Та реткост догодила се ових дана. Изашла је књижица стихова од Јанка. Симпатично издање. Прво, што је мало, — свега 40 страна мале осмине — а друго, има доста укусну техничку страну. Још да садржина задовољава, не би се имало шта приговорити ни Сентомашу ни песнику.

Ова збирка песама, да се појавила пре 1847. године или тамо око ње, ми бисмо г. Јанка убрајали међу наше прве песнике и он би то име носио и дан дани. Овако, незгода је, што се та збирка појавила далеко после те године.

Госп.-Јанкове песме су, са малим изузетцима, слепа имитација Бранкових песама. И по садржини, и по облику. Исти предмет, лирски изливи заљубљена, жељна живота ђака, исти ритам, број слогова у стиху, облик строфа, каткад и сликови. Разуме се, да онда мора бити и безброј истих речи.

И имитација може имати вредности, кад песник има своје нешто да каже, па узима само погдешто од узора. Али узети врло много, а додати само мало, — то не може, наравно, да задовољи. Ово последње учинио је г. Јанко. Уз то, Бранко је, и ако су му песме прожете једним духом, плахом природом и бурним осећањем ипак разноврстан доста. Код г. Јанка није тај случај. Његове песме сасвим су једнолике. Он непрестано пева о својој драгој. Таман почне нешто друго, па онда опет о њој. Како је воли, обожава, жуди за њом. То, то, опет то, и напослетку опет то. И Змајеви »Ђулићи« имају исти предмет. У свакој песми главно је драга и избија љубав песникова према њој. Ама Змај нађе увек нов облик и за то његови »Ђулићи« нису никад досадни.

Поред тога, овакав бранковски начин певања изишао је већ из моде. Ма колико да волимо Бранка, чија вредност и јесте призната као огромна, ипак, не годи нам већ, кад когод и данас почне певати у томе стилу. Не само с тога, што је тај манир Бранкова својина, него и из другог разлога. С временом долазе свугде, па и у књижевности, нови правци, погледи, нови облици, који су уједно и — ово лежи у природи човечјој — допадљивији. Да је г. Јанко тежио за тим прогресом књижевности, пишући песме, он би — ма како био заљубљен у своју драгу, у Бранка и у »рујно винце« — писао сасвим друкчије.

Да се види, колико г. Јанко имитује Бранка, навешћемо само нешто:

Стр. 24. Задње вече:

»А мој Гавро, стено жива
Што никада не избива
Ој, истино, смела лица,
Сав од главе до петица.
Па ти Јоца, весељаче.
О, мој слатки имењаче.
... Чуј босанче, чу ли »Проко«
И без крила ти си соко.
... Ао Бранко, сунце јарко,
Па Уроше, бели дане,
Па Докторе, заврзане...«

Лепо се примећује, чак и које је место из Бранка имитовано. Ово ће, без сумње, знати и г. Јанко.

Стр. 8. »Србобрану, село моје мало...«

Стр. 16. Злато:

»Аој свете, да чаробна слико,
Благо оном, који те навик'о
Горо, горо, дивна остала си . . .
... Жељан сам те, како мајка сина —
Слатка латка, болној души лека
Ај, далеко сад си од менека«.

Но има места, где уједаред тек упадне по нешто друго. Ово није Бранко! одмах се досећа читалац:

»О, Богињо, Богињо лепоте«... стр. 15.

На стр. 21. (»Задње Вече«) каже госп. Јанко неком побратиму:

»Та певајмо док нам сунце сије
Па се пружи амо до менека,
Још да љубав јаче нас загрије,
Ти замисли, *да си моја сека*«*)

Ми сумњамо, да би Бранко, који је прилично велику машту, ипак овако шта могао да замисли.

Споменули смо, да г. Јанко има неколико песама, где не имитује Бранка. Тих песама има нешто при почетку и нешто при крају збирке. Облик је друкчији и манир, али песме су љубавне. Те песме сасвим су слабе. Нема ни мало оригиналности и осећаја, баналне су и досадне. Г. Јанко хоће и да је шаљив:

»Слатка, мала
И већ се удала.
Јуче бешеј
Кано росно цвеће,
А сад рода
Младу је облеће.
Чудна рода,
Па још кад снег веје;
Е, сад човек,
Да се не насмеје«. (Стр. 6.)

Заиста, на крају има право г. Јанко! Човеку дође, да се насмеје!

Има једно место — ово је важно за г. Јанка — које сведочи, да г. Јанко има дара, да прикаже лепо своје осећаје. То је место сасвим успело и лепо. А, у главном, и оригинално је:

... »Где си циго, 'оди гаде црни,
Амо тугу у радост преврни,
Ти'о гуди, слатко па умилно
— Злато моје, ал' те љубим силно!
Их, сватовче, да стара бекрија,
Човек беше, ко те измислио!
Дрхће нева
А мајка попева:
Волиш ли је, сине,
Рузмарине?
»Волим, мајко,
Као сунце јарко
Она мене
Као очи њене!«**)
Нева бити, младожења бити,
Ноћ ноћити па не зажалити,
Да ти с' душа више раја вине
— Свирај циго, фараонски сине! —
А ти душо, што ме гледаш мала,
Дајдē, нали из тога бокала!
Тако, тако! — до неба ти хвала!
Чуј, душице, сретно се удала!
Винце ледно, ни горко, ни медно —
Ово рекох, нисам га ни гледн'о,
Већ у здравље моје гаравуше,
Диго' снашу па јој попи душе.
Оде једна и друга за њоме
Ал' још море оста пред-а-мноме...«
(Болно Срце, стр. 37—38.)

Ми понављамо: ово је једно лепо место. Ала би лепо било, да је све тако!

Оволико о песмама.

Морамо још споменути неке ситнице, истина, али које не би имале места у књижевности.

Г. Јанко угледао се на Бранка још у једној ствари. Он пише: *Беја'*, *хшедо'*, *би'* (1 л. sing.) 'тела, 'ўдо. Ми не бисмо имали ништа против, да се г. Јанко угледао са свим на Бранка, да је, дакле, писао *беја хшедо* и т. д. Али г. Јанко се угледао на Бранка плус г. Драгутиновића, редактора Бранкових песама у издању Српске Књижевне Задруге. И држ' по апострофима! А не зна г. Јанко, колико је нападан г. Драгутиновић због тога његова посла. И на што данас изостављати *х* и метати апострофе, кад тај глас ништа не додаје стиху.

*) Наш курзив.

**) Ваљда: своје!

На стр. 7.:

»Ој, младости цвеће мириса'о«. Глас *в* је избачен, јер треба слик на *брао*. Али, сме ли се ово чинити?

Стр. 9.:

»Док си трен'о, њега није *веће*«*). Г. Јанко, који иначе тако воли апострофе, овде пише *веће* без тога. А апостроф је ту баш потребан. Иначе не значи *већем*, него је компаратив од *велик*.

Стр. 14.:

»Ко зна, можда ћ' у паклу да горим«. За Бога, г. Јанко!

Стр. 15.:

»А ти песмо, ти *ју је* подсети«. Недостатак у слоговима, да буде потпун десетерац, могао се попунити и на други начин, а не овим јујекањем.

Стр. 20.:

»'*Заман* зове: »'оди лане, 'оди!«

'*Залуд* луче«.

С овим *заман* је код нас велика збрка, односно заблуда. Мисли се, наиме, да је *заман* скраћеница од *узаман*. То је, без сумње, мислио и г. Јанко, јер је метнуо апостроф пред *заман*. У ствари, *заман* је сасвим лепа засебна реч. А *узаман* је *друга* реч и има други *појам*. Значи то исто што и *свагда*. То јасно стоји у Вукову Рјечнику. *Залуд* је то исто што и *узалуд*, али је ипак реч цела, дакле госп. Јанко није требао ни овде метати апостроф.

Стр. 22.:

»*Куд' с' се* дела?« Опет несретни апострофи! На што иза *куд* метати апостроф? Бајаги, *куда* је цело, а *куд*, то је крње и треба назначити, да *а* фали. А оно *с' се* не може ни сам г. Јанко изговорити, па да га свет разуме.

Г. Јанко пише: *фрушкој гори, сремац, босанац*. То се пише великим почетним словима. *Пева ћу, на смешим* пише се заједно а *за ше* растављено. — Ово нису све ситније грешке.

Интерпункција је на много места — може се и из ових цитата приметити — рђава. Рецимо, ово је штампарева кривица, како би бар колико толико мање махна имала ова слаба збирка песама.

Сентомаш. **Ж.**

*) Курзив је свугде наш.

ПОЗИВ
у редовну главну скупштину
„Друштва за Српско Народно Позориште“.

Господа чланови „Друштва за Српско Народно Позориште“ умољавају се, да изволе доћи у редовну главну скупштину друштвену, која ће се према одлуци Управног Одбора од 14. (27.) јуна држати у Новом Саду у **четвртак** 4. (17.) септембра 1908. у 9. часова пре подне у дворници Матице Српске.

Овом приликом напомиње се, да свака општина и правна дружина, у смислу пар. 4. устава друштвеног, има као члан овога друштва права, да бира на 200 круна једнога, на 2000 круна двојицу, а на више од 2000 круна тројицу заступника за сваку скупштину друштвену.

Дневни ред

за ову скупштину установљен је овако:

1. Оверење присутних чланова.
2. Извештај управног одбора о радњи и стању српског народног позоришта.
3. Извештај управног одбора о стању фонда позоришног.
4. Извештај управног одбора о рачунима главне благајне.
5. Извештај управног одбора о рачунима позоришне дружине.
6. Извештај скупштинских прегледача о супер-ревизији рачуна позоришних.
7. Управни одбор подноси извештај о правилима за српску народну позоришну дружину.
8. Извештај управе о стању и радњи позоришне дружине.
9. Одређење прорачуна на годину дана.
10. Допуна трећине чланова управнога одбора по пар. 13. устава друштвеног.
11. Избор одбора за оверење скупштинског записника.

Од управног одбора »Друштва за Српско Народно Позориште« у **Новом Саду** 16. (29.) августа 1908.

Начеоник
„Друштва за Срп. Нар. Позориште“:
А. Хаџић с. р.

Секретар.
Сава Петровић с. р.

Трговина.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.

ИЗВЕШТАЈ

27. августа (9. септембра) 1908.

Нова пшеница I. каквоће	К	10·20—10·85
Нова пшеница II. каквоће	„	9·—— 9·60
Зоб — — — — —	„	7·20— 7·30
Јечам — — — —	„	7·10— 7·20
Кукуруз: — — — —	„	7·90— 8·—
окрњен (нови) —		—·—

све од **50** кила.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Др. Ђура Трифковић,
примарни лечник варошке јавне болнице,
вратио се с пута.
Прима болеснике од 9 до 11 сахата пре подне. Нови Сад, Трг Фрање Јосифа бр. 3. (Главна пијаца, у Вагнеровој кући.)
533 2-6

ОГЛАС.

Част нам је п. п. до знања ставити, да у нашој цигљани, лежећој на тиској обали у **Турском Бечеју** (Банат) имадемо стално на стоваришту изврсног квалитета **цигаља** и **црепа**, које по најумеренијој цени продајемо.

Робе имадемо у великој количини, те смо у стању и највећи квантитет задовољити.

Уједно стављамо до знања, да је наша цигљана **из слободне руке** на продају, односно за издавање под најам.

Обратити се ваља на власнике:

Св. Туцаков и Другови
531 3-3 у Турском Бечеју.

Они ученици и ученице, који се ономадне јавили, да су ради, да само писмено изуче

НАСТАВНИ КУРЗ

краљевске повлашћене петроварадинске трговачке школе, могу постићи потпуну наобразбу и успешан испит у Бечу само тако, ако **прву наставу** шест до осам дана приме лично. Онда се тек писмене лекције могу јасно схватити и задаће разумно израдити. **Ј. МОГАН**, концесијонар, Нови Сад, Арањева улица 11. 523 4-5

АМЕРИКА.

Полазак из **ХАВРА** сваке суботе, из **БЕЧА** сваког уторника.
Возне карте преко
француске линије.
Американске железничке возне карте на сваку постају по оригиналним ценама.
Ближи обавештај даје *бесплатно и франко* **само**
француска линија
БЕЧ, IV. Wiedener Gürtel № 16. (преко пута од јужне и државне железнице). Молимо, да се адреса добро узме на ум. 486 4-13

ПРВА КРОЈАЧКА РАДЊА
у НОВ. САДУ,
Ћурчинска улица бр. 16.

Част ми је пошт. г. г. до знања ставити, да се у мојој радњи налази богат избор модерних енглеских и других штофова и да одела зготављам по најновијем кроју, а по умереној цени. Послуга тачна и солидна. Ако је потребно, и за 24 сата извршујем поруџбину мушког одела. С поштовањем

Андрија Балашић
119 15- 24 кројач.

Jeune homme cherche des heures de français, conversation ou pour commençants

HENRI POLLINGER
535 2-2 **4. Place Eötvös 4.**

У СВИМА
канцеларијским пословима
као и
књиговођству
вичан, са више година праксе располажући младић, тражи себи место, где би своју будућност могао осигурати.
Упитати се код администрације овог листа. 528 3—3

НЕМА ВИШЕ СЕДЕ КОСЕ!
„ТИНКТОЛ“
(Заштитна реч бр. 232.)

је идеално средство за бојадисање косе, које средство власима на глави и у бради за неколико минута *стално* даје млађани сјај, природну првобитну боју: смеђу, загаситосмеђу, угаситу или црну.

ТИНКТОЛ је сасвим нешкодљив препарат, састоји се само из једне течности, која се на *врло прост* начин оваке употребљава: Овлажи се чести чешаљ тинктолом, њиме се превуче кроз косу и остаће на њој боја, која ће се за неколико минута сасушити. 150 50—50

При наруџбини ваља означити боју (плаву до смеђе или црну). Цена је 1 флаши са тачним упутством за употребу К 3. — Шаље дневно поштом произвођач: **Friedrich Radda** Apotheker, Pancsova (јужна Угарска.) Стално стовариште у Будимпешти код **Jos. v. Török**, Apotheker, Königsgasse 12.

НОВА ТРГОВИНА МУШКЕ И ЖЕНСКЕ ПОМОДНЕ РОБЕ
ДУШАНА Г. МОЊАШЕВИЋА
код златне кугле у ћурчијској улици бр. 23.
преко пута **Браће Миросављевића**

препоручује свој велики избор шешира сламних и филцаних мушких и дечијих, надаље најновијих мушких тоуристен кошуља, дечијих рудер кошуљица, најновијих кравата, манџетни, крагнова, чарапа, џепница, штапова, сунцобрана, накита за женске тоалете, венаца и шлајера за невесте, женског белог рубља, рукавица, ручних радова, парфимерије и мирисавих сапуна и т. д. и т. д.

Најјефтиније цене путничких торби и кофера.

Хотел „БЕЛА ЛАЂА“
ЂУРЕ ЗУРКОВИЋА Нови Сад,
модерно са свима удобностима удешен, најподесније место за састанке странаца, са изврсном кујном и најбољим пићем.
Точи прастаро
(urquell) **ПИЛЗАНСКО ПИВО.**

Основано 1899. **! СЕНЗАЦИЈА !** Основано 1899.

Овим дајем врло поштованим госпођама на повољно знање, да сам од прилике четири недеље у Берлину и Бечу суделовао при зготовљавању модела, да проучим јесењу и зимску моду. — Уједно сам акцептирао бечке и мушке и женске радне снаге прве врсте, а тим сам стављен у положај, да у најпотпунијој мери могу одговорити и најразмаженијим захтевима. Тоалете, које изиђу из мога атељера, одликују се кројем, који даје шик и грацијозан стас, који чини, те хаљина врло лепо стоји, а одликују се и брижљивом израдом. — Имам на стоваришту специјалних артиклова, што се тиче »ауфпуца«, од најскупљих до најјефтинијих.

У моме атељеру зготављавају се енглески костими, тоалете за пут, за спорт, за улицу, јесења и зимска конфекција, вечерњи огртачи, француске тоалете, опреме за невесте, тоалете за игранке и за разне прилике, блузе за позоришта и сви радови, који спадају у ову струку.

За муштерије ван Новога Сада радим по узорној тањи, која добро пасује, кад ми се назначи дужина шоса, те примам потпуно јемство за то, да ће хаљина бити без замерке. — И моја строго солидна послуга јемчи за потпуно задовољство поштованих муштерија.

НОВИ САД, улица Фрање Ракоција П. 28. С одличним поштовањем **ХЕРМАН ВАЈТ**
(Пређе Футошка улица.) 503 5—5 СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ЕНГЛЕСКЕ КОСТИМЕ.

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«. Штампарија деоничарског друштва »Браника«